

Nro. 38.

A' FELS. CSASZAR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden Május 11-dik napján 1813-dik
esztendőben.

Austriai Birodalom.

Béts, Máj. 6. — A' Frantzia Udvarhoz küldött Ts. K. Követ *Schwarzenberg* Hertz. vissza érkezett ide Párisból Maj. 3-adikán, estve.

Máj. 8. — Ts. K. Status-és Conferentziális Minister *Stadion* Gróf tegnap utazott a' Muszka-burkus hadi Főtanyához felséges Bizományokkal. — Ma indúlt pedig Ts. K. Feldmarsalhelytartó *Bubna* Gróf a' Frantzia hadi Főtanyához.

Minekutánna a' Ts. K. Apostoli Felség két Hadseregnek, az egyiknek *Tsehországban*, a' másiknak *Gallitziában* való összeállítását megparantsolta, méltóztatott ŐF. az elsőnek a' vezérlését *Schwarzenberg* Hertz. Feldmarsalra, a' másikat *Reusz* Hertz. Feldzeugmeisterre bízni.

Muszka Ország.

Berlini Újjságl. — *Petersburg*, apr. 2: *Baschutzky* Gen. az itt formált Tsoportjával, elindult a' Hadsereghez 2 Oszlopban (húzómban, columnában). Az első, már Mártz. 3-adián általment *Rigán*. — *Korotschán* mentálta Mártz. elején 15 Kozákregement *Baschkirból* és *Meschtscherikből*, mind szép iffjú legény.

A' *Moskai*, *Witebski*, és *Mohilewi* Igazgatományokban irtódzató rakás ellenségi hólt tetet égettek már meg, szintúgy mint *Wilna* környékén. A' Muszka hóltakat, mellyeket arról lehet könnyen megesmerni, hogy az Orosz vallás szokása szerént, kereszt van a' nyakokban, egygyűleggyig eltemették.

A' Muszkáknak a' Persák ellen tett győzelmekről a' Caspium tengernél, emlékezik egy hadi tudósítás: 10,000 Persa béütvén a' *Talischinski Khán' Mir Mustafa'* Birtokába, a' ki már 20 esztendő óta a' Muszka' szárnya alá adta vólt magát, elpusztította annak fővárosát *Lenkorant* földig, és épített helyébe egy *Lenkoran* nevű várat, egészen Európai módon. Muszka Gen. *Rtischtscheff*, tengeri Kapitány *Wesselago*, vissza kergetvén a' Persákat, Gen. Helytartó *Kotliarewskyre* bízta azon várnak megvételet, melyet 4000 válogatott Persa általmazott. Ez a' Gen. megindult Decz. 9-edikén (17 Orosz Kalend.) 1500 Gyaloggal, 470 Kozákkal, és 6 ágyúval *Karabagoból* a' Kigyókietlenen (*Mogan*), minden út, ital és fa nélkül, 's útjában megszabadított 3000 Karabagi Hadat (familiát), kiket Karabagoba vissza küldött. A' megílyedt ellenség oda hagyta a' *Talischinski Orkevan* várat, mellybe a'

Muszkák sok holmit találtak. — *Lenkorán'* várat megszállották 's ágyúzták a' Muszkák Dec. 26-odikától fogva 31-dikéig. Akkor a' Várvezér *Sardir Sadisch Khan*, megvetvén a' várfelkívánást; azomban észre vévén *Kotliarewsky* Gen. hogy a' *Babachan'* fia *Abbas Mirsa* nagy sereggel jönne a' vár' szabadítására, várrohanásra határozta magát, melly azon éjjel végbe is ment, 3 órai dulakodás után. A' mi részünkről elesett 16 Tiszt, 300 Közlegény, sebet kapott 500; derék Főhadnagyunk *Oschakew* elesett; maga *Kotliarewsky* Gen. megsebesedett. Az ellenség' vesztese hihetetlen. Elesett *Sardir Sadisch Khan*, más 10 Khánnal együtt, és 2500 legény. A' többi a' *Lenkoran'* parakjára vette magát, és martzongó tüzzel kergettük a' Caspium tengerig, a' melybe mind belé fúltak, mert a' győzedelmesek' mérge nem engedte, hogy foglyokat szerezzünk.

A' Persák megvehetetlennek tartották ezt a' várat. *Abbás Mirsának* a' várvezérhez írt egy elfogott levelében e' vólt: Ha seregekkel megrokkott egész hegyek ostromolnak is, még is óltalmazd magadat a' leg utolsó tsepp vérig; mert *Lenkoran* Persia' szívének a' kúltsa. — *Abbas Mirsa*, látván hogy későn járt, vissza ment *Taurisba*.

Török Birodalom.

Konstantzinápoly, Apr. 12. — Míg a' Török Országlomány a' Rumeliai tsendesség' helyre állításán, 's a' nyakas *Ayanok'* megszeldítésén törekedik: addig az Asiai Birtokok' legkülső határin, a' *Bagdádi* Helytartóságban nagy esetek fordulnak meg. — Most mintegy harmadfél esztendeje, az Országlomány' parantsolatjára megöle-

tett *Soliman Basának*, a' Bagdádi vólt Helytartónak a' fia *Eszaad Bey*, nem lévén bátorságban élete felől a' Bagdádi újj Helytartó ellen, kapta, azon szín alatt, mintha vadászatra meene, a' várost oda hagyta, 's egy szomszéd Arabs Had' (familia) szárnya alatt megvonuló helyet kért magának; mellyet ettől a' nagy szívű és hív Nomadi néptől meg is nyert. *Abdulla Basa* ezen veszedelmes gyanúszerzőjének elillantásán megmérgeződván, 's egyszersmind a' maga' bátorsága fetől is megszeppenvén, sürgette a' *Scheichot* (a' Had' Naggyát), hogy az Iffjat adnáki; de mindenkor haszontalan járt. Akkor kapja, úgy gondolkozván, hogy a' *Scheichot* majd készületlen találja, kiindúlt Bagdadból egynehány ezer emberrel; de egy kevés haszontalan kimenetelű alkudozás után, mikor fegyverre akar a' dolog kerülni, *Abdulla Basát* a' népe elhagyta, 's a' rakással reá rohanó Arabság körülvette, 2 Főtisztjével együtt megfogta, lántzra tette, és másnap', midőn a' *Scheichnek* egy fia, a' ki sebbe esett, meghólt, a' meghólt Iffjú atyafiai méreggel és keserűséggel eltelvén, a' tömlötzre rontottak, 's a' foglyokat össze darabolták, 's *Eszaad Beyt* Bagdádi Basának tette a' Nép. A' Bagdádiak, a' *Soliman Basa'* számtalan gazdag barátjai által szemigyet kapván, örömkialtással nyitották ki a' kaput az *Eszaad Bey'* vezérlése alatt vissza menő seregnek, és általadták magokat néki, azon reménységgel, hogy a' Nádor (Nagyúr, Török Tsászár) *Eszaad Beyt* Bagdádi Helytartóságában megerőssíti.

H e l v é t z i a.

A' *Luzerni* Cánton kihirdette a' frantzia

Hadministernek azt a' levelét, melyet ez, a' 6. odik Katonaosztály' Generáljának ilyen szavakkal írt: — *Paris*, Martz. 5. 1813. General! A helvetus Bízatos Urak' kívánságának eleget tettem *Röslinek* 's a' két *Willinek* példás megbüntetések eránt, a' kik a' katonaság' elkerüléséért magokat megtsonkították. Azt végeztem, hogy mind a' három, mivel' azokat a' Helvétus Katonárszbe nem lehet számlálni, az ármások által *Toulonba* kísértetik, 's ott a' 8-adik Osztály Generálra bízatik, hogy azokat Korsikába küldje, 's a' Coloniasántzolók' második Tsapattjába állítsa. — *Feltrei* Hertzeg.

Anglusország.

A' Hamburgi Corresp. *Londonból* 18. Apr. — *Ajax* Línegahajó hírt hozott egy fényes duakodásról, melly a' *Calabriai* tengermelvényeken esett *Hull* Kapitány alatt, a' ki a' Siciliai Hajótsoportotskát vezérli, 's kinek a' kezére a' 75-dik regementnek egy szakassza dolgozott. Az Anglusok az ellenség' szemé' láttára szárazra szállottak *Pietra-Neranál*, megtámadtak 2 Svadron Lovasságot, kik ágyúkkal egy lejtőn állottak, megölték *Roche* vezért, és 150 katonát, elfogtak 169-et, megégettek vagy elvettek 50 hajót, melyekben épületefa 's hadszükségek vóltak. — Mi közzülünk tsak *Steward* Major esettel egy istutzlövés által, mikor elakartunk evezni.

Egy *Gothenburgi* levél, Apr. 7-dikéről azt mondja, hogy mikor a' baltikumi nagy hajósereg a' *Sundon* (Dánus és Svéd Ország közt fekvő keskeny tengeren) által szálingódzott, arra a' Dánus ágyúladikok golyóbist és bombit hánytak, mellyek között egy a' *Vigot*, másik a' *Hamad*.

ryadot, ezt oldalba, amazt taréjba találta, de kár nélkül. — Ezt, a' *Bétsi újságl.* Maj. 8-adikáról így adjaelő *Göthenburgból*, Apr. 16. — Mikor ez a' Hajósereg *Kronenburgnál* elúszott, mind a' várból, mind az ágyúladikokról olyan heves tüzet adtak reá, hogy számos ánglus hajó a' Svéd tengerparton porongra hasalt, sok megromlott és az Admirálhajó *Vigo* is megkárosodott. A' Svédok, az ánglus hajók' általmára 's vezetésére sok vasmatskás hajót állítottakki; de a' Dánusok olyan mérészségre vete-medtek, hogy azokat az eszméltető jeleket előtte való éjjel elvitték.

Más, a' *Cherburgi Kikötőhelyet* körülvevő Hajósvadronról: — A' Frantziák sietve fegyverkeztetikle hajóikat; okát nem tudjuk. Talán azért, hogy a' tengermelleyékeket fegyverkeztethessékfel, mert onnan minden rendes katonaság eltakarodott.

A' 7-edik britannus Huszár reg., és a' Német számtalan' (legió) 3-adik regementje haladék nélkül hajóra ülnek, és a' mint mondják a' Svéd Hadsereghez nyomúlnak.

A' Londonba érkezett Kozák az egész város' figyelmetességét magára vonta; az Újságlevelekben állandó tikkellyé lett a' rólla való írás. Ez a' Kozák azt tétette az újságlevelekbe, — minekutánna a' néki készített ajándékok ellen protestált — hogy egy Muszka vitéznek sem szabad pénzajándékot elvenni; hanem ha valaki a' Kozákat fegyverrel akarja megajándékozni, azt köszönettel vesziel. — Meghordozták a' Kozákat mindenütt nagy gondal; 's egy Festő lefestette, hogy rézre metzessen; melly a' Kozáknak igen tettzett.

Spanyol-, és Portugalliaország.

Anglus Újjságl. szerént, *Kadixból* Mártz. 27. — A' Cortes' (Országgyűlés') tántoríthatatlanságának, mely szerént az Igazgatományt (regentiam) elszórta azért, hogy a' Vallásmotozás' (inquisitio) eltörlése eránt tett rendelkezéseit nem eléggé segítette elő *Kadixban*, az a' következése lett, hogy a' Kádixi Papok azonnal kihirdették ezt a' parantsolatot a' Katédrákból. Az újj Igazgatomány' Elölülőjének, a' *Toledo - Bourboni* Kardinalis - Érseknek választása, 's ennek Pásztorlevele egész lebotsátkozást szűlt; mert tudják, hogy ez az ember mind a' vallásnak buzgó barátja, mind a' vallás' ellenséégének buzgó ellensége.

Siciliasziget.

Messina, Apr. 2. — A' Királyné *Leopold* Printz fiával együtt, elvitorlázott *Cagliariba*. A' Király a' maga' szokott múlatópalótájában *Colliban* fog lakni: a' Koronaörökösnek ismét a' kezében van az Országglomány' gyepelője, 's kihirdettetett Igazgatónak (Regensnek).

Ejszakámérikai Egyesült Status.

Febr. 24-edikén, az Elölülő a' Gyűles' két Házának ezt a' következő Izenetet küldötte, melylyet a' külső dolgokra igyelő Biztosságra igazítottak. — Altal küldöm a' Gyűlésnek a' *Vermudi* sziget' ánglus Igazgatóhelytartójának egy Hirdetménye' mássát, melynek valóságát annak közönségessé való létele' környűlállása bizonyossá teszi. Az, egy brittanniai Kabinét - rendelést foglal magába, a' múlt esztendő octob. 26-odikáról, mely az ánglus Nyúgotindiának, 's más Kűlbirtokainak (Coloniáinak), külön szabadság, és a' Kűlbirtokok' minden Igazgatóihoz küldött kerent-

gő útmutatással (circularis instructióval) üzött kereskedés által, élelemmel való megrakását illeti, és az Egyesült Státus' Kikötőhelyeiről szabadsággal való bévítelt, különösen a' keleti Státusok' kikötőhelyeire szorítja. A' nagybritanniai országlomány már a' háboru alatt olyan alkotmányt hozott a' maga' kereskedésében, mely egyszersmind a' többi nemzet' bírtigazzát (jussát) megsértette, és egy, más időkben hallatlan, tsomó tsaláredságra, 's két színű esküvésre támaszkodván, abban még tovább ment, 's a' vallás' és erkölts' minden fundamentoma alá, mellyek a' nemzeti jó állapot' állandó fészket formállják, gödröt ásott. A' világnak hírré adott egy ilyen politica, olyan alkotmányt hozzá a' háború' folytatása' módjának, mely a' maga' formájában olyan irtódzató, a' milyen veszedelmes a' maga' rangjában, 's a' tárgya az, hogy a' Nemzetben, a' mellyel hadakoznak, a' hívség felbomolljon és megfolytódjon, 's az azt formáló Tagok egymástól elidegensedvén, elválljanak. Megútálja a' jó erköltsü és keresztény világ ennek az erköltstelenítésnek és rendzavarásnak széjjelható szándékát, és az a' megbántó gyanú, mellyet a' mi keleti Státusbeli testvérink' jótselekedeteire, betsületire, hazaiszereteire, 's hívségire kennek, szükségképpen telyes bosszúságot gyújt ezekhen, és hovatovább, annál szorossabban szorít minden statust ahhoz a' szerentsés Kötéshez és Országlómódhoz, a' mellyek ellen az olyan tsaló mesterkedések vannak szegezve. Hogy azomban magunkat az olyan hathatósságtól, mellyet a' gazdagságkivánság és hazaárulás szülhetnének, bá-

torságba telessük, és az ellenség' veszedelmes elmerajzolattját maga ellen fordíthassuk, ajánlom a' Gyűlés' megfontolására azt a' szükséges dolgot, mely szerént a' különszabadsággal való kereskedés az eggyesült Status' Hazafiainak és lakosinak, 's egyszersmind, idegen hajón való minden kivétel az eggyesült Statusból megtiltasson; mely hajók közt egynehány, most arra fordíttatik, de azomban számtalan majmolt zászló és papiros mellett az ellenséget fedezik és bízattjákfel.

James (Jónás) Maddison.

Háborúi dolgok.

A' Hamburgi Corresp. Rostokból, Apr. 14. — Tegnap érkezett ide ismét 1200 Svéd, 3 ágyúval; innét tovább mentek *Wismar* es *Boitzenburg* felé. Azólta rakással tolúl az Önkéntálió, minden rangból. Az Országóltalom (insurrectio) akarmi rangbéli legyen az, a' Prédikátorokat kivévén, fegyverforgatásban gyakorolja magát. Tanátsos, Professor, Kereskedő, Mesterember, Talyigás, minden egyre teszik a' katonai fordulásokat; mint testvérek. A' mi fegyverünk tsupán tsak egy 10 talp hosszáságu, derék fából készült rúdból áll, melynek a' végin egy 12 hüvelyk hosszáságu hegyes vas van. A' parasztok megtartják azt a' fegyvert, a' melyhez ők hozzá szoktak, a' kaszát, hanem kiegyenesítve tsinálják azt a' nyelre, nyelnyúltában, hogy vágni 's döfni lehessen vele.

A' Baireuthi Újjságl. a' *Szászhatárról*, Apr. 29. — Egy *Erfurtban* Apr. 26-odikán költ végzése szerént *Napoleon* Tsászárnak, a' *Bavarus* sereg *Raglovich* Osztálygen, alatti, a' *Reggioi*

Hertzeg' (*Oudinot Marsal*) vezérlése alatt álló Hadseregtaghoz nyomúl. ÖF. *Napoleon* Tsászár, Jenában lett volna Apr. 27-edikén.

Halle (Hála), Apr. 22. — A' mint mondják, majd minden nap' esik verekedés a' szomszédban *Eislebennél*, *Brandenburgnál*, 'sat. A' *Saale* jobb partján, ennek az Elbébe való szakadásáig, nyű'sög a' Muszkaburkus katonaság, azomban most is minden nap' nevedik a' sokaság. Azal tartják, hogy ezeken a' helyeken fontos és végszakasztó verekedések fognak esni.

Mindenféle fegyverű frantzia csoportok tolnak a' *Ménusi Frankfurton* által szakadatlanúl,

Frankfurt (a' *Ménuson*), Apr. 26. — Itt olyan parantsolatot adottki a' *Castiglionei* Hertz. (*Augereau Marsal*), ki a' *Frankfurti* és *Würzburgi* Nagyhertzezségek' Katonai Igazgatójává tétett, hogy a' városon, Május' elsőjétől fogva, senki egy napnál tovább szállást nem kap, hanemha helyes okon engedi azt neki tovább a' Városigazgató.

Lipsia, Maj. 3. — Egynehány nap óta egygyüvé veszegette magát az egyesült muszkaburkus Hadsereg ezen a' környéken. Minthogy azomban észre vették, hogy a' Frantzia Császár a' maga hadseregéhez megérkezett, e' pedig a' *Saale'* nyúltában fel 's alá mozgott; tehát egész meggyőződéssel lehetett úgy ítélni, hogy rövid időn valami szembetűnő katonadolog esik. Már Maj. 1-ső napjan egy tüzes előrálló tsapás vólt. Maj. 2-odikán *Pegau* és *Lützen* között rendkívül vérengező ütközetre mentki a' dolog. Nagy és *Kis Görschen*, és *Rhano* 5-ször vagy 6-szor ju-

tolt most erre, majd ama' kézre, mind addig, míg végre a' Burkus' kezén maradt.

Míg ezen a' környéken a' nagy hadseregek hadakoztak, előre nyomúlt 6000 frantzia, *Lauriston* Gróf' vezérlése alatt a' *Marseburgi* Országúton Lipsiának: délutánni 2 órakor elfoglalta a' várost, 's úgy látszott, mintha az ellenség után indulna; de egy szaguldo tsoportot hagyván ott, vissza ment. A' Lipsiai Tanáts követséget küldött a' frantzia Főtanyára, és éjjeli 11 órakor udvarlást (audientziát) nyert *Lützenben* a' Tsászárnál.

Máj. 3-adján elkezdődött a' *Lützeni* környéken egy újj igen mérges ágyúzás reggeli 3 órakor. Az ágyúdörgés hovatovább távozott apródonként, míg osztán 9 órakor nem is hallatott. A' mi tornyunkból egészen meggyőződhetünk, hogy a' fran. Hadsereg hadakoztában húzódott vissza, *Naumburnak* tartva. Délben hirtelen felkerekedett a' *Lauriston'* Tagja, 's vissza kezdett húzalkodni *Merseburg* felé. Kevéssei azután ismét bėjöttek az első Kozákok városunkba és rögtön nyomúltak a' frantziák után. Később megérkezett a' Muszka Főtanyáról Aster Kapitány egy tökéletes győzedelmi hírrel.

Blücher és *Scharnhorst* burkus Generálisok megsebesítették volna. Az egyesültek egész kárát 10 — 12 ezer emberre; a' frantziák' veszteségét sokkal nagyobbra teszik. — A. Muszka Tsászár és Burkus Királ ŐFgek. minden Királyi Printzekkel együtt, jelen voltak az ütközetben. *Wilhelm* és *August* burkus Printzek alatt lovakat löttek agyon. — Éppen most haljuk, hogy *Hallét* (Hálát) rohanással vette meg *Bulow* (burkus) Gen.

Ezenkívül, azt írják *Dresdából*, Máj. 4-adján, estve, hogy — a' burk. Király ma reggel, a' muszka Tsászár pedig ma délután 3 órakor

érkezett ide a' Lützeni ütközetből. A' burkusok' ditsósséggel fedeztetékbé ebben az ütközetben: Muszka kevés vólt a' verekedésben, mert az ütközet a' Hadsereg' jobb szárnyán és a' közepe' egy részén esett. Az egész Hadsereg megmozdult, a' frantzia Hadsereg' nyomozására.

A' *Monitör*, Apr. 28. adikáról. — Az elterjedt hírek, mintha *Sebastiani* Generált lepotsékolták volna, 's a' bajsegedelme (adjutánsa) elesett volna, hazugság és költhír: sőt inkább parantsolta *Morin* Generálnak, hogy *Cellé*t hagyja ott. Akkor ezt mindjárt megszállotta 1200 Kozák: 18. adikán ismét hirtelen *Cellé*be ment *Morin* Gen. az ellenséggel elegyest, mellyet egészen letsépelt, és valami 50 hóltat, sok sebesset, 's mintegy 100 foglyot vesztettek a' Muszkák. — Azomban —

Sebastiani Gen. *Uelzen*nek ment, elkergetett *Grosz - Ocsingen*ből 600 labodázó Kozákat, kik *Sprakensehl*be nyomúltak, a' hol 1500 ellenség tartózkodott. Neki vágatott *Sebastiani* Gen. nyomon és keresztül törte, 25 öt megölt, sokkal többet megsebessített, és valami 20 Kozákat elfogott; a' többit *Uelzen*ig kergette.

— *Maintz*, Apr. 24. — Ezen h. 22. dikén megzemléltette a' Tsászár az öreg Gárdának 4 szép regementjét, melynek szép állapotját helyben hagyta. Ezek a' postán érkeztek ide, és csak 6 nap' vóltak útbán; olyan kevéssé törődtekel, hogy nyomon mindjárt által mentek a' Rajnán. — *Curial* Gen. ide érkezett annak a' 12 új regementnek a' tőrökével, a' mellyet itt szednek rántzva.

— A' 32. dik Katonaosztálybeli nyughatatlan lelkék tsendesednek lefele; a' csoportok' száma, mellyek mindenfelől szallanak ide, a' kemény példák, mellyeket az összeesküvés' indítón végbevútek, de kivált' hogy az ellenség kevés népét mutogathatta itt, lenyomták a' rosszakaratu hajlandóságot. — Apr. 24. edikén által költözött a' Hadsereg nagyobb részént, a' *Thüringeni* bérzeken.